

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури
Кафедра теорії і методики фізичного виховання

Дипломна робота (проект)
магістра

з теми: «МОДЕЛІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ У
ФІЗИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ШКОЛЯРІВ»

Виконав: студент 2 курсу, групи ФК1-М22
спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура)
Сарап Владислав Олегович
Керівник: Мисів Володимир Михайлович, кандидат
наук з фізичного виховання та спорту, доцент
Рецензенти: Юрчишин Юрій Володимирович,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент

Кам'янець-Подільський – 2023 рік

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ПРОБЛЕМА ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ Й ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ	8
1.1 Біологічні та загальнонаукові джерела диференціації й індивідуалізації ..	8
1.2. Передумови диференційованого й індивідуального підходів у фізичному вихованні учнів	11
1.3 Оздоровчі завдання фізичної культури в контексті взаємозв'язку показників фізичного стану учнів	16
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	23
2.1 Методи дослідження	23
2.2 Організація дослідження.....	26
РОЗДІЛ 3 ВІДПОВІДНІСТЬ РОЗПОДІЛУ ДАНИХ ФІЗИЧНОГО СТАНУ УЧНІВ ЗАКОНУ ГАУСА	28
3.1 Факторна структура показників фізичного стану учнів	28
3.2 Характер розподілу соматометричних показників у вибірках учнів	29
3.3 Характер розподілу функціональних показників і показників фізичної підготовленості учнів	34
3.4 Використання канонічних величин при розробці статистичних моделей оцінки фізичного стану учнів (на прикладі дівчат)	36
3.5 Використання логістичної кривої при розробці статистичних моделей оцінки фізичної підготовленості учнів (на прикладі дівчат)	39
ВИСНОВКИ	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я

ЗВО – заклад вищої освіти

ЗЗСО – заклад загальної середньої освіти

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасні уявлення біології людини [6,] теоретичної медицини [28], психології [73, 80] свідчать про те, що для оптимізації стану організму людини необхідно використовувати індивідуальний підхід. Аналогічними є висновки багатьох досліджень у сфері фізичної культури [5, 10, 26, 49, 77, 88]. Значних успіхів у вирішенні цієї проблеми досягнуто в спортивній науці, особливо в контексті відбору дітей для занять тим чи іншим видом спортивної діяльності [42, 62, 73]. Щодо використання засобів фізичної культури для потреб людей різних соціально-демографічних груп, які не пов'язані з досягненням високих спортивних результатів, активний пошук шляхів індивідуалізації відбувається, переважно, на основі персоніфікації відповідних методичних прийомів. При цьому, їх головна мета полягає в досягненні статево-вікових нормативів фізичної підготовленості.

На фоні негативних змін в стані здоров'я і фізичної підготовленості середньо статистичні норми постійно зазнають корегування в бік зменшення. Разом з тим, такий орієнтир не є доцільним, оскільки показники зниження стану здоров'я і фізичної підготовленості не відзначаються високим ступенем об'єктивності. Також, середньо статистичний підхід не враховує усього різноманіття між індивідуальних особливостей шкільної молоді навіть однієї віково-статевої групи, хоча незважаючи на це він до сьогодні залишається провідним у фізичній культурі школярів.

Отже, вирішення оздоровчих завдань фізичної культури (формування функціональних резервів фізіологічних систем і резистентності організму до впливу факторів довкілля) необхідно здійснювати виключно шляхом диференціації основних складових фізичного навантаження (тривалості, частоти та інтенсивності).

Об'єкт дослідження – фізична підготовка школярів.

Предмет дослідження – моделювання диференційованого підходу у фізичній підготовці школярів щодо становлення та розвитку оздоровчо-рекреаційних систем в закладах освіти.

Мета дослідження – розробити математичні моделі диференційованого підходу у фізичній підготовці школярів..

Завдання дослідження:

1. Вивчити питання, пов'язані з реалізацією диференційованого та індивідуального підходів у процесі фізичної підготовки школярів.

2. Встановити відповідність розподілу індивідуальних величин показників фізичного стану учнів закону про нормальний статистичний розподіл даних у вибірці.

3. Встановити найбільш оптимальні математичні варіанти побудови індивідуального профілю фізичного стану учнів та розробити критерії індивідуальної оцінки їхньої фізичної підготовленості.

Для реалізації завдань дослідження використовували наступні **методи**:

– спостереження – проводили впродовж усієї дослідницької роботи. Вони були спрямовані на здійснення контролю за станом учнів під час виконання тестових завдань з фіксацією: точності виконання та результатів завдання; реакції організму учнів на запропоновані навантаження. Реакція організму учнів оцінювалась за зовнішніми ознаками з урахуванням рекомендацій спеціальної літератури; при необхідності до педагогічного процесу вносили відповідні корективи;

– тестування – проводили для отримання кількісних показників щодо основних фізичних здібностей. Тестування відбувалося на початку (вихідне) і наприкінці (підсумкове) кожного навчального року упродовж усього періоду спостереження.

Біологічні методи: соматометрія і соматоскопія – проводили за загальноприйнятою методикою. Оцінки типу конституції школярів здійснювали за методом Штефко-Островського в модифікації С.С. Дарскої.

Функціональні проби – як метод дослідження передбачав вивчення комплексу показників, а саме: ЖЄЛ (встановлювали в двох спробах портативним сухим спірометром, інтервал між спробами 15с, реєструвався кращий результат); АТ діастолічний і систолічний [41]; ЧСС (пальпаторно з підрахунком кількості скорочень за хвилину); кистьової динамометрії (у двох спробах медичним кистьовим динамометром, у двох спробах з інтервалом 30 с, реєструвався кращий результат з точністю до 0,5 кг); проби Руфф'є (вимірювали ЧСС за 15с у положенні сидячи після п'яти хвилин відпочинку (ЧСС1); за перші 15с відпочинку після навантаження у виконанні 30 глибоких присідань (руки уперед) протягом 45 с (ЧСС2); на 45-ій секунді першої хвилини відпочинку після навантаження (ЧСС3); степергометрії з використанням Гарвардського степ-тесту за методикою В.Л.Карпмана для встановлення фізичної працездатності. Використання саме цього методу обумовлювалося простотою проведення тесту, високою точністю дозування фізичних навантажень, інформативністю і валідністю отриманих результатів.

Практичне значення одержаних результатів роботи полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані для розробки модельних характеристик фізичного стану учня і побудови ефективного процесу фізичної підготовки школярів.

. Матеріали дослідження можуть використовуватись у практиці роботи вчителів фізичної культури у закладах післядипломної освіти та на лекційних заняттях здобувачів вищої освіти, які навчаються на спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура).

Апробація результатів дослідження. Основні результати дипломної роботи магістра обговорювались на звітній науковій конференції студентів, магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський 04-05 квітня 2023 року).

Публікації. Результати дослідження за темою кваліфікаційної (дипломної) роботи магістра висвітлені в одній науковій статті.

Структура та обсяг дипломної роботи магістра. Роботу викладено на 63 сторінках, з яких 53 основного тексту. Робота містить 12 таблиць. Дипломна робота складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, та списку 84 використаних літературних джерел.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз наукових джерел свідчить, що одним з основних напрямків досліджень є пошук ефективного змісту шкільної фізичної культури, який може забезпечити оздоровчо-розвивальну спрямованість фізичних навантажень та враховувати індивідуальні морфо-фізіологічні особливості учнів. Мало вивченими в цьому контексті є: типологічні особливості вікової динаміки морфо-функціональних і моторних показників учнів; взаємозв'язок і взаємодія показників соматичного здоров'я і фізичної підготовленості представників різних типологічних груп; методичні підходи до реалізації принципу індивідуалізації під час програмування змісту уроків з оздоровчою спрямованістю; оцінки її результатів відповідно сучасним підходам до розуміння поняття «індивідуальна норма».

2. Результати факторного аналізу свідчать про існування вікових особливостей в структурі фізичного стану учнів різного віку, а саме: у молодшому шкільному віці встановлено три основних фактора із загальним внеском у загальну дисперсію 76,2%. При цьому, перший фактор – фактор фізичних можливостей містить 40,2%; другий – фактор фізичного розвитку – 22,9%; третій – енергетичні характеристики анаеробної спрямованості – 13,1%. У хлопців середнього шкільного віку найбільш вагомим є соматичний фактор – 21,4%; другий фактор – енергетичних характеристик аеробної спрямованості складає 17,2%, третій – фізичні можливості швидкісного і швидкісно-силового характеру складають 11,7%. У старшокласників найбільш вагомим є соматичний фактор – внесок 25,5% у загальну дисперсію, другий фактор – фактор фізичних можливостей координаційної, силової і швидкісно-силової спрямованості – 18,3%; третій – енергетичні можливості анаеробної й аеробної спрямованості – 11,7%.

3. Вивчення характеру статистичного розподілу індивідуальних значень соматометричних характеристик хлопців різного віку свідчить про наступне:

– за зведеними характеристиками рівня значущості з використанням лямбда-критерію (λ) частіше від інших близькі до нормального розподілу такі показники: в хлопців 7-10 і 11-14 років – довжина тіла та індекс ектоморфії, з інших – високі значення встановлено для відносних показників ОГК; у хлопців 15-17 років в жодному випадку не отримано підстав для прийняття гіпотези H_0 , тобто гіпотези про відсутність статистично значущих розбіжностей у характері розподілу результатів. Величина рівня значущості p за критерієм λ виявилася близькою до одиниці лише для індексу ектоморфії в 16-річних юнаків. Водночас, навіть у цьому випадку прийняття гіпотези H_0 суперечить низька величина p (0,208) за критерієм χ^2 , а також перевищення коефіцієнтами асиметрії та ексцеси критичних значень;

– за критерієм Колмогорова-Смірнова прийнятним характером розподілу індивідуальних значень у вибірках хлопців відзначаються: вік 7-10 років – значна кількість соматометричних характеристик; вік 11-14 років – довжина і вага тіла та обвід грудної клітки, а також показники обводу стегна та індекс ектоморфії; вік 15-17 років – найбільш високі значення p встановлено для показників ваги і довжини тіла, а також для співвідношення обводу грудної клітки до довжини тіла.

У більшості випадків констатується яскраво виражена тримодальна форма гістограм. Така особливість може бути пов'язана з відмінностями у формі тіла, що є притаманною для представників різних типів конституції. На користь цього припущення свідчить також високе факторне навантаження показників обводу біолонок тіла, встановлене під час факторного аналізу.

4. Встановлено, що на кожному етапі дослідження розподіл значень фізичного стану хлопців різного віку дещо відрізнявся, а схожа тенденція в усіх групах полягала у відсутності нормального розподілу значень переважної більшості показників. При цьому, за даними коефіцієнтів асиметрії й ексцеса неможливо зробити однозначний висновок про відповідність розподілу значень досліджуваних показників закону про нормальний розподіл. Аналіз тих самих даних, але з використанням іншого критерію, – D_{max} , свідчить, що практично в усіх випадках розподіл результатів у хлопців не відповідає закону про

нормальний розподіл, за критерієм Колмогорова-Смірнова – встановлено незначну кількість показників, значення яких підпорядковується закону про нормальний розподіл. До останніх належать: у 7-10 років – з показників фізичного розвитку: вага тіла; з функціональних показників – ЖЄЛ, динамометрія лівої кисті, фізична працездатність; з показників фізичної підготовленості – тільки статична м'язова витривалість; в 11-14 років – з показників фізичного розвитку: вага і довжина тіла, ОГК; з функціональних показників – відносна фізична працездатність; з показників фізичної підготовленості – швидкісні здібності; у 15-17 років – з показників фізичного розвитку: вага і довжина тіла, ОГК; з функціональних – ЧСС після виконання дозованого навантаження та відносна фізична працездатність; з показників фізичної підготовленості – статична м'язова витривалість, координаційні прояви в метаннях на дальність провідною і непровідною рукою ($p > 0,9 \div 0,20$).

Перевірка гіпотези про нормальність розподілу емпіричних значень морфофункціональних і моторних показників хлопців різного шкільного віку свідчить про необхідність у випадках, коли значення вибірки не відповідають такому розподілу, використовувати інший математичний апарат для проведення статистичних процедур.

5. Встановлено, що використовуючи логічну криву та враховуючи соматотипологічні особливості прояву фізичних якостей можна розробити диференційовані оцінки фізичної підготовленості учнів. При цьому, в дівчат одного віку, але різної соматичної конституції в одному і тому самому тесті результати на однакову оцінку суттєво відрізняються між собою..

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ареф'єв В.Г., Єдинак Г.А. Фізична культура в школі (молодому спеціалісту). 2001. Вип.2. Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 386 с.
2. Абрамов В.В. Спортивний туризм: підручник. Харків: ХНАМГ; 2011. 367 с.
3. Ажиппо О.Ю., Бондар А.С. Особливості рекреаційної та фізкультурно-спортивної діяльності дітей та молоді в Україні. *Спортивна медицина*. 2014. № 1. С. 41–46.
4. Андрєєва О. В. Розробка та впровадження технології проектування активної рекреаційної діяльності різних груп населення. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2015. №1. С. 4–9.
5. Андрєєва О.В. Теоретико-методологічні засади рекреаційної діяльності різних груп населення : автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту:24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». К., 2014. 44 с.
6. Андрєєва О.В., Гакман А.В. Технологія розробки рекреаційно-оздоровчих програм у літньому оздоровчому таборі. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2011. №4. С. 216–220.
7. Андрєєва О.В., Ковальова Н.В, Хрипко І.В. Аналіз проблем та перспектив впровадження оздоровчо-рекреаційної діяльності старшокласників в умовах загальноосвітнього навчального закладу. В: Костюкевич ВМ, редактор. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. праць*. №5. Вінниця; 2018.
8. Андрєєва О., Головач І., Хрипко І. Формування мотивації учнів молодшого шкільного віку до оздоровчої рекреаційної рухової активності В: Костюкевич ВМ, редактор. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. праць*. 2016. №1. С. 11–15.
9. Антонов О.В. Інноваційні технології ігрової спрямованості із

застосуванням засобів пішохідного туризму для розвитку психомоторних здібностей школярів старших класів. В: *Вісник Чернігів. нац. пед. ун-ту ім. Т.Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. Зб. наук. пр.* 2013. Вип.112. №1. С. 150-153.

10. Безверхня ГВ. Мотивація до занять фізичною культурою і спортом школярів 5–11 класів [автореферат]. Умань, 2003. 22 с.

11. Блистів Т, Білошицький Т. Доцільність участі вчителів фізкультури у проведенні краєзнавчо-туристичної роботи в школі. В: *Краєзнавство і туризм: освіта, виховання, стиль життя*. Матеріали 3-ї Міжнар. наук.-практ. конф. Херсон; 2002. С.13-15.

12. Блистів Т. До питання формування змісту туристичної освіти в фізкультурних закладах освіти. В: *Інформатизація рекреаційної та туристичної діяльності: перспективи культурного та економічного розвитку*. Праці II Міжнар. конгр. Трускавець; 2003. С. 194–198.

13. Блистів Т. Комп'ютерне моделювання у сфері рекреаційно-оздоровчої діяльності та туризму. В: *Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії*. Матеріали X Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Переяслав-Хмельницький; 2015. С. 244-246.

14. Блистів Т. Мотиваційні пріоритети школярів до занять у центрах дитячо-юнацького туризму. *Спортивна наука України* [Інтернет]. 2015. №1(65). С. 70-75. Доступно: <http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/293>.

15. Блистів Т. Оптимізація змісту підготовки фахівців для сфери туризму в закладах освіти фізкультурного профілю. В: *Молода спортивна наука України. Зб. наук. ст. з галузі фіз. культури та спорту*. Львів. 2002. Вип.6. №2. С. 513-516.

16. Блистів Т. Організація рекреаційно-оздоровчої діяльності у міських парках. В: *Молода спортивна наука України. Зб. наук. ст. з галузі фіз. культури та спорту*. Львів:ЛДІФК. 2001. Вип.5. №1. С. 10-12.

17. Блистів Т. Особливості освітньо-професійної програми підготовки фахівців з туризму. В: *Сучасні фітнес-технології у фізичному вихованні студентів*. Матеріали 2-ї Міжнар. наук.-практ. конф. Київ; 2013. С. 12-14.

18. Блистів Т. Особливості рухових пріоритетів на дозвіллі вихованців центрів дитячо-юнацького туризму. *The International Scientific Association "SCIENCE & ENESIS"*. 2015. №2. С. 53-54.
19. Блистів Т. Характеристика рухових пріоритетів вихованців центрів дитячо-юнацького туризму. В: Кашуба ВО, редактор. *Сучасні біомеханічні та інформаційні технології у фізичному вихованні і спорті*. Матеріали III Всеукр. електрон. конф., присвяч. 85-річчю НУФВСУ. Київ; 2015. С. 70-72.
20. Блистів ТВ, Горбацьо П, Нужний ОВ. Теорія і практика туристичних походів: навч. посіб. Львів: Українські технології; 2006. 132 с.
21. Блистів ТВ. Доцільність підготовки фахівців для сфери туризму у фізкультурних закладах освіти. В: *Проблеми розвитку спортивно-оздоровчого туризму і краєзнавства в закладах освіти*. Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Київ; 2002. С. 60-62.
22. Блистів ТВ. Особливості організації туристських подорожей з активними способами пересування. В: *Краєзнавство і туризм у соціокультурному розвитку особистості*. Матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. Глухів; 2011. С. 125-128.
23. Бондар АС, Серета НВ, Петренко ІВ. Особливості організації спортивного туризму в рекреаційній діяльності дітей та підлітків. *Основи спортивного туризму в рекреаційній діяльності*. 2016. С. 28-36.
24. Блистів, Т. В. (2019). Організаційно-методичне забезпечення оздоровчо-рекреаційної діяльності учнівської молоді у закладах позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого напрямку. [Дисертація]. Київ: НУФВСУ, 258 с.
25. Випасняк, І. П. (2019). Корекційно-профілактичні технології у процесі фізичного виховання студентів із функціональними порушеннями опорно-рухового апарату: монографія. Івано-Франківськ: Вид. Кушнір Г.М., 347 с.
26. Випасняк Ігор, Іванишин Ірина, Стефанків Михайло. Стан позашкільної освіти з фізичної культури в Підкарпатті. *Фізична культура в школі: стан і перспективи розвитку* [Текст]: зб. тез доп. II Регіональної наук.-практ.

конф. (23-24 квітня 2021 р.) / уклад.: Б.М. Мицкан. Івано-Франківськ: Прикарпатський нац. ун-т імені Василя Стефаника, 2021., С. 7-10.

27. Випасняк, І., Іванишин, І., Луцький, В. Стан розвитку спортивно-оздоровчого туризму як складової частини системи фізичного виховання учнівської молоді Карпатського регіону. *Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт*: 2019. №34. С. 31–37.

28. Випасняк, І., Шанковський, А. Інноваційні технології, спрямовані на підвищення ефективності процесу фізичного виховання студентів. *Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт*: журнал. 2018. №28. С. 28–34.

29. Величко В. В. Організація рекреаційних послуг: [навч. посібник]. Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. 202 с.

30. Гакман А. В. Організація рекреаційно-оздоровчої діяльності дітей 11-14 років в умовах дитячого табору відпочинку: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту: спец. 24.00.02. Київ, 2012. 20 с.

31. Гончарова НМ, Бутенко ГО, Прокопенко АО. Умови впровадження рекреаційно-оздоровчої технології у процес фізичного виховання дітей шкільного віку. В: *Проблеми активації рекреаційно-оздоровчої діяльності*: зб. матеріалів 10 Всеукраїнської наук.-практичної конф. з міжнародною участю; 2016Трав 12-13; Львів; 2016. С. 101-105.

32. Горбунов Л. Вплив оздоровчого туризму на рівень фізичної підготовленості учнів старших класів. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2010. Вип. 2(10). С. 47-50.

33. Гринева ГИ, Мулик КВ. Динамика показателей физических качеств ребят 10–13 лет под влиянием занятий разными видами туризма. *Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта*. 2013. №10. С. 16-21.

34. Гриньова ПІ. Мотиви та зацікавленість дітей до занять різними видами спортивного туризму. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2013.

Вип. 5(38). С. 82-85.

35. Гриньова ТІ, Мулик КВ. Оцінка фізичної підготовленості хлопців 11–12 років під впливом занять різними видами туризму. *Слобожанський науково-практичний вісник*. 2012. Вип. 5(2). С. 13-17.

36. Дем'янчук О., Альошина А. Особливості застосування занять оздоровчо-рекреаційної рухової активності зі школярами з використанням засобів спортивного туризму. *Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт: журнал*. 2018. Вип. 32. С. 25–31. Взято з <https://sportvisnyk.eenu.edu.ua/index.php/sportvisnyk/article/view/682>.

37. Дем'янчук О., Альошина А. Характеристика дистанцій змагань у спортивному туризмі. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*: зб. наук. праць Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. 2016. Вип. 1 (33). С. 64–68. Взято з <https://sport.eenu.edu.ua/index.php/sport/article/view/42>.

38. Дем'янчук, О., Єрко, І., Томашук, О., Янюк, І. (). Оцінка рівня техніко-тактичної підготовленості у спортивному туризмі. *Фізична активність і якість життя людини*: зб. тез доп. III Міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 11–13 черв. 2019 р.). Луцьк, 2019. С. 55. Взято з <https://conferences.eenu.edu.ua/public/conferences/Tezu2019.pdf>

39. Жданова О, Блистів Т, Білошицький Т. Рівень теоретичних знань та практичних умінь з туристської роботи студентів ЛДІФК різних курсів навчання. В: *Молода спортивна наука України*. Зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. Львів; 2006. Вип. 10. №3. С. 157-161.

40. Жданова О, Блистів Т, Чеховська Л. Досвід підготовки фахівців з рекреації та туризму в закладах освіти фізкультурного профілю на базовому та спеціалізованому етапах навчання. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2002. Вип. 2/3. С. 59–61.

41. Закон України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» в 2008 <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/375-17>.

42. Закон України «Про фізичну культуру і спорт»: за станом на 17 листопада 2009 року. Київ: Парлам. вид-во; 2009. 25 с.

43. Ковальова Н, Андреева О. Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності старшокласників у вільний час. В: *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Зб. наук. пр. Київ; 2011. №7. С. 8-13.

44. Ковальова Н, Андреева О. Технологія проектування рекреаційно-оздоровчої діяльності старшокласників. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2012 Вип. 2. С. 29–34.

45. Ковальова Н. В. Технологія проектування позакласної роботи старшокласників з фізичного виховання: дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02. К., 2012. 184 с.

46. Ковальова Н. Організація рекреаційно-оздоровчої діяльності старшокласників у позаурочний час. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2011. Вип. 3. С. 48–52.

47. Конох АП. Професійна підготовка майбутніх фахівців із спортивно-оздоровчого туризму: монографія. Запоріжжя : Запоріз. нац. ун-т; 2006. 456 с.

48. Кудрявцев А. Особливості організації оздоровчо-рекреаційної діяльності дітей у дитячих оздоровчих таборах. *Вісник Прикарпатського університету*. 2018. Вип. 29. С. 32-36.

49. Луцький В. Сучасний стан і перспективи активного туризму в Українських Карпатах. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві* : збірник наукових праць. 2010. №. 4 (12), С. 10-16.

50. Микола Соя, Петро Костюк Сучасні погляди на роль літніх оздоровчих таборів у формуванні та підтриманні рівня здоров'я у дітей середнього шкільного віку. *Молода спортивна наука України*. 2012. Т.4. С. 149-155

51. Москаленко Н. Сучасні підходи до організації фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми шкільного віку. *Спортивний вісник Придніпров'я*.

2007. Вип. 1. С. 16-20.

52. Мулик КВ, Мулик ВВ. Мотивація школярів та студентів до спортивно- оздоровчих занять з туризму. *Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта*. 2015. Вип. 7. С. 33-38.

53. Національній стратегії розвитку рухової активності в Україні до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація».

54. Носко МО, Гаркуша СВ, Воєділова ОМ, Носко ЮМ, Гришко ЛГ. Позашкільна здоров'язбережувальна діяльність з фізичного виховання як спосіб підвищення рухової активності та покращення стану здоров'я учасників освітнього процесу. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка*. 2017. Вип. 147(II). С. 86-90.

55. Сургай О. Основні види спортивно-оздоровчого туризму та його функції. *Молода спортивна наука України*. 2009. Т. 4. С. 188-192.

56. Павлова Ю., Борек З., Виноградський Б. Особливості залучення населення до оздоровчо-рекреаційної діяльності (на прикладі Польщі). С. 261-262.

57. Павлова ЮО. Теоретико-методичні засади забезпечення якості життя різних груп населення з використанням оздоровчо-рекреаційних технологій [автореферат]. Львів: ЛДУФК: 2016. 40 с.

58. Позашкільний туризм і краєзнавство в Україні: історія та сьогодення. Івано-Франківськ: Тіповіт; 2010. 110 с.

59. Приступа ЄН, Жданова ОМ, Линець ММ, та ін. Фізична рекреація: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту. Дрогобич: Коло; 2010. 448 с.

60. Сударева НС. Оздоровчий напрям у професійній підготовці майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму. В: Єрмаков СС, редактор. *Педагогіка, психология та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. Наук. моногр. Харків: ХДАДМ (ХХІІІ). 2006. Вип. 4. С. 179–180.

61. Сургай О. Основні види спортивно-оздоровчого туризму та його функції. В: Приступа Є, редактор. *Молода спортивна наука України*. Зб. наук. пр.

з галузі фіз. культури та спорту. 2009. Вип. 13. №4. С. 188–192.

62. Теоретичні та прикладні аспекти рекреаційного природокористування в Україні: монографія / К. Кілінська, В. Руденко, Н. Аніпко, Н. Андрусак, Н. Коновалова та ін. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2010. 250 с.

63. Тести і нормативи щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України (2015).

64. Тисовський О. Ідеологія Пласту – українського скаутингу. Івано-Франківськ: Місто НВ; 2012. 56 с.

65. Ткаченко В. В. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до використання здоров'язбережувальних технологій у дитячих оздоровчих таборах: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Кіровоград, 2015. 20 с. укр.

66. Ткаченко ВВ. Основні аспекти поняття «здоров'язбережувальні технології». Наука і освіта. 2014. №3. С. 177-180.

67. Ткаченко ВВ. Підготовка вчителів фізичної культури у зарубіжних країнах. Наукова скарбниця освіти Донеччини. 2013. Вип. 1(14) . С. 124–127.

68. Ткачівська ІМ. Підготовка майбутніх учителів фізичного виховання до туристсько-краєзнавчої роботи з учнями [автореферат]. Тернопіль; 2009. 20 с.

69. Товт В. Історія становлення та перспективи розвитку рекреаційно-туристичної зони Закарпатської області. *Східноєвропейський історичний вісник*. 2017. Вип. 2. С. 113–120.

70. Товт В.А., Маріонда І.І., Сивохоп Е.М., Сусла В.Я. Теорія і технології оздоровчо-рекреаційної рухової активності: навч. посіб. Ужгород, 2015. 88 с

71. Томенко О. А. Рівень рухової активності підлітків та шляхи його підвищення на основі використання заходів оздоровчо-рекреаційного спрямування. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2013. №3. С. 19-24.

72. Томенко О. А. Вплив занять туризмом оздоровчо-рекреаційного спрямування на показники соматичного здоров'я старшокласників. *Теорія і методика фіз. виховання і спорту*. 2013. № 4. С. 57–60.

73. Тумак ЮІ. Законодавче регламентування фізкультурно-спортивної та

туристичної діяльності тіловиховних товариств Буковини (другої половини ХІХ – початку ХХ ст.). В: *Науковий вісник Чернівецького держ. ун-ту. Серія: Педагогіка та психологія*. Чернівці; 2013. Вип. 642. С. 172-178.

74. Федоренко Є. Особливості проведення активного дозвілля старшокласників, які навчаються в школах різного типу. В: Приступа Є, редактор. *Молода спортивна наука України. Зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини*. Львів: ЛДУФК. 2011. Вип. 15. №4. С. 160-164.

75. Федоренко Є. Ставлення старшокласників, які навчаються в школах різного типу до шкідливих звичок. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2010 Вип. 2. С. 151-153.

76. Федоренко ЄО. Взаємозв'язок пріоритетних рис особистості з рівнем мотивації школярів до спеціально організованої рухової активності, в залежності від типу навчального закладу. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2011. Вип. 5. С. 94-97.

77. Федоренко ЄО. Мотивація до занять спеціально організованою руховою активністю школярів. В: *Актуальні проблеми фізичного виховання студентів в сучасних умовах*. Матеріали регіон. наук.-практ. конф. Дніпропетровськ; 2011. С. 139–141.

78. Федоренко ЄО. Характеристика фізичної підготовленості старшокласників, які навчаються в школах різного типу. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2011. Вип. 1. С. 90-92.

79. Феоктистов МФ. *Технология развития физических способностей подростков на основе учета сенситивных периодов* [диссертация]. Волгоград; 2010. 294 с.

80. *Фізична культура в школі: навч. прогр. 1–4, 5–9 класів загальноосвіт. навч. закл.* Київ: Літера ЛТД; 2013. 352 с.

81. Фокін СП. Спортивний і спортивно-оздоровчий туризм: питання термінологічного апарату. В: Єрмаков СС, редактор. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2006. Вип. 8. С. 88–90.

82. Футорний СМ. *Теоретико-методичні основи інноваційних технологій*

формування здорового способу життя студентів в процесі фізичного виховання [автореферат]. Київ; 2015. 44 с.

83. Чепелюк А.В., Кушнір Р.Г. Види оздоровчо-рекреаційної рухової активності: посібник (курс лекцій). Дрогобич: Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2016. 96 с.

84. Чоп'як О.В. Дослідження моторики і динаміки її окремих сторін серед хлопчиків 7-13 років, представників різних соматичних типів конституції: Дипломна робота. Кам'янець-Подільський ДПУ, 2001.